

רשות התחרות מעדכנת את הנחיותיה בדבר פעילותם של איגודים עסקיים

לפני ימים אחדים (1.5.2019) פרסמה רשות התחרות טיוטת גילוי דעת מתוקן העוסק באיגודים עסקיים.

ראייתה רבת השנים של רשות התחרות ביחס לאיגודים עסקיים היא שלצד היתרונות הלגיטימיים וההשפעות הענפיות החיוביות שטמונים בפעילותם של אלה, איגודים עסקיים עלולים לשמש כר נוח להפרות של חוק התחרות, היות שהם מהווים נקודת מפגש ומייצרים ממשקי עבודה בין גופים מתחרים. גם המחוקק הכיר בחשש התחרותי שכרוך בפעילותם של איגודים עסקיים וייחד התייחסות ספציפית בחוק התחרות, בדמותו של איסור על קביעה או המלצה בדבר קו פעולה על ידי איגוד עסקי.

על רקע זה, בחודש ספטמבר 2014 פרסם הממונה הקודם גילוי דעת בעניין איגודים עסקיים ופעילותם (גילוי דעת 3/14). בגילוי הדעת הוצגו החששות התחרותיים השונים שזיהתה רשות התחרות בקשר עם פעילותם של איגודים עסקיים ולצדם שורת כללי התנהגות מומלצים. עיקרם של כללים אלה נוגע לאופן התנהלותו השוטפת של האיגוד וקיום מפגשים בהם משתתפים מתחרים; לנושאים בהם יימנע האיגוד ממתן הוראות והמלצות; לאיסוף, החזקה והפצה של מידע רגיש על ידי האיגוד; לפעילות מול רשויות שלטון; לקביעת תנאי חברות שוויוניים באיגוד; לכנסים מקצועיים וזירות מסחר; להסדרה עצמית וסטנדרטיזציה ולמיזמים משותפים של האיגוד.

על אף שכללי ההתנהגות המפורטים בגילוי הדעת אינם בגדר הוראות מחייבות, הרי ששמירה עליהם מקטינה משמעותית את החשיפה להפרת חוק התחרות, על הסנקציות הנלוות לכך. לעמידה של איגודים עסקיים בסטנדרט ההתנהגות שהציבה הרשות עשויות להיות משמעותיות של ממש במסגרת הליכי האכיפה בהם עלולה לנקוט הרשות נגד האיגוד והחברים בו, במקרה של חשד להפרת החוק. בהיבט הפלילי, משמעותיות אלה אף נושאות חשיבות מיוחדת נוכח הוראתו החדשה של סעיף 48 – פרי התיקון האחרון לחוק התחרות – במסגרתה הוטלה על נושאי משרה בתאגיד החובה **לפקח ולעשות כל שניתן** על מנת למנוע עבירה לפי חוק התחרות בידי התאגיד או עובדיו.

לפני ימים אחדים, כאמור, פרסמה רשות התחרות להערות הציבור טיוטה של נוסח מעודכן של גילוי דעת 3/14. עיקר ההמלצות וכללי ההתנהגות שבגילוי הדעת נותרו בעינם, כאשר השינויים המוצעים נוגעים לשלושה עניינים: איסוף מידע רגיש תחרותי בידי איגודים עסקיים, אופן התנהלותם של איגודים עסקיים בעת ניהול הליכים משפטיים והאיסור על הנחיית חברי האיגוד ביחס לתחרות על עובדים.

השינויים המוצעים במסגרת טיוטת תיקון גילוי הדעת

- נוסחו הנוכחי של גילוי הדעת אוסר על איגוד עסקי לאסוף, להחזיק או להפיץ מידע שאינו פומבי, אשר נוגע לרשימה של עניינים המנויים בגילוי הדעת (תכניות עסקיות, מחירים ומדיניות תמחור, עלויות ורווחיות, כושר ייצור, מידע על התקשרויות עם לקוחות וספקים וכיו"ב). ביחס לכל מידע רגיש תחרותית אחר (שאינו נמנה על הקטגוריות האמורות), מנחה גילוי הדעת כי האיגוד ינקוט בצעדים הדרושים למניעת העברתו בין מתחרים. הוראה זו הציבה קושי, לגישתנו ללא הצדקה עניינית, בפני איגודים עסקיים שביקשו להציג עמדה מקצועית בפני רשויות שלטון או ערכאות משפטיות. הטעם לכך הוא שהצגת עמדה כזו מצריכה, במקרים רבים, העברת מידע רגיש של חברי האיגוד למומחה חיצוני (כלכלן או עורך דין). ההנחה הקיימת עלולה הייתה להתפרש כאוסרת על עצם העברת המידע האמור למומחה החיצוני, גם אם המומחה היה מחויב לשמירה על סודיות המידע וגם אם חוות דעתו של המומחה לא חשפה מידע פרטני של חברי האיגוד. לעמדה כזו אין לדעתנו בסיס משפטי וכך אף טענו בהזדמנויות שונות בפני רשות התחרות.
- לפי התיקון המוצע, **יבוטל האיסור הקטגורי על איסוף מידע מסוגים מסוימים בידי איגוד עסקי או מי מטעמו, ויוחלף בבחינה מהותית ועניינית**. כך, בהתאם לטיטוט גילוי הדעת המתוקן, איגודים עסקיים יהיו רשאים מעתה לאסוף מידע, ובכלל זה מידע רגיש תחרותית, ובלבד שמטרת איסוף המידע אינה הפחתת התחרות או מניעתה, ובתנאי שאופן איסוף המידע, החזקתו והפצתו, יבטיח כי לא יועבר מידע רגיש תחרותית בין מתחרים. כך למשל, איסוף המידע והחזקתו לא ייעשה בידי חבר האיגוד העסקי או מתחרה, או מי מטעמם, אפילו אם הוא ממלא תפקיד באיגוד העסקי.
- השינוי המוצע בנוגע לאיסוף מידע רגיש תחרותית מאמץ גישה פרקטית יותר מצד הרשות, שעולה בקנה אחד עם הדין ועם המעבר ההדרגתי למשטר הערכה עצמית (Self-Assessment) של הסדרים כובלים. הכללים החדשים מאפשרים כר פעילות נוח יותר לאיגודים עסקיים, בהם בעלי התפקיד באיגוד אינם חברי האיגוד העסקי ומקלים על שימוש במומחים חיצוניים לשם גיבוש עמדה מקצועית מטעם האיגוד.
- עניין נוסף שזכה לעדכון במסגרת טיוטת תיקון גילוי הדעת הוא התנהלותם של איגודים עסקיים כמי שמייצגים את האינטרסים של חבריהם בהליכים משפטיים. הרשות מבהירה כי בעוד שפרקטיקה זו אינה אסורה כשלעצמה, על סמך הניסיון שהצטבר ברשות בשנים האחרונות, על האיגוד העסקי וחבריו להיזהר פן יגלוש שיתוף הפעולה במסגרת ההליכים המשפטיים וההכנות להם לכדי הפרת החוק – דוגמת המלצה על קו פעולה בניגוד לקבוע בסעיף 5 לחוק

(למשל המלצה כיצד לפעול אם ההליך המשפטי ייכשל) או החלפת מידע רגיש תחרותית בין מתחרים.

- בסוף, וגם זו על רקע הניסיון שהצטבר ברשות במסגרת הליכי אכיפה מהשנים האחרונות, מבהירה הרשות במסגרת טיוטת גילוי הדעת כי האיסור על קביעה או המלצה בדבר קו פעולה חל גם על הנחיה מצד האיגוד העסקי בנוגע לתחרות שבין חברי האיגוד על עובדים ועל התנאים בהם יועסקו.

טיוטת תיקון גילוי הדעת פורסמה להערות הציבור, אותן ניתן להעביר עד ליום 1 ביולי 2019.

מזכר זה כולל מידע חלקי בלבד ואינו מהווה ייעוץ משפטי או תחליף לייעוץ משפטי פרטני. מזכר זה מוגש כשירות ללקוחותינו, תוך הבהרה שמקרה ספציפי טעון בדיקה ודיון.